

Izhaja:

10., 20. in 30. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto za bolj premožne 2 goldinarja; za manj premožne rodoljube pa 1 gld. 50 kr.

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravištvu „Mira“ v Celovcu.

Leto XI.

V Celovcu, 20. aprila 1892.

Štev. 11.

V a b i l o

k

letnemu občnemu zboru

katoliško-političnega in gospodarskega društva
za Slovence na Koroškem,

ki se boče vršil

v sredo dné 27. aprila t. l.

v Celovcu

v veliki dvorani gostilne pri „Sandwirthu“.

Začetek ob 1/3. uri popoldne.

Spored:

1. Nagovor predsednika in poročilo o deželnozborskem delovanju.
2. Poročilo blagajnika o denarnem stanju.
3. Poročilo tajnika o delovanju društva.
4. Zapisovanje novih udov in vplačevanje letnih doneskov.
5. Volitev novega odbora.
6. Volitev dveh pregledovalcev računov.
7. Poročilo o prošnjah za slovensko solo in o deputaciji do ministrov na Dunaju.
8. Razni nasveti.
9. Poučni govor o kmetijstvu.

K temu shodu so uljudno vabljeni vsi udje političnega društva in tisti slovenski rodoljubi, ki se želijo zborovanja udeležiti in smejo z dovoljenjem odbora od udov vpeljani biti. — Ženstvu vstop k shodu ni dovoljen.

Odbor.

V a b i l o

k

slavnostni besedi,

ktero priredi

katoliško-politično in gospodarsko društvo
za Slovence na Koroškem

v Celovcu

v sredo dné 27. aprila t. l.

v veliki dvorani gostilne pri „Sandwirthu“.

Začetek ob 7. uri zvečer.

Spored:

1. Koračnica, svira godba.
2. Pozdrav predsednikov.
3. Deklamacija: „Dobrotna Minka“, zložil A. Funtek, deklamuje mala šestletna deklica.
4. Fr. Gerbič: „Milotinke“, samospevi za visoki ženski glas.
5. Dr. Benj. Ipavec: „Narodna pesem“, dvospev, uglasben po koroškem narodnem napevu za moški in ženski glas.
6. Ant. Förster: „Pesem koroških Slovencev“, zbor.
7. Sim. Gregorčič: „Naš narodni dom“, deklamacija.
8. Igra na glasoviru s spremljevanjem gosli.
9. Ant. Nedvěd: „Ljubezen in pomlad“, zbor.
10. Ant. Förster: „Pesem pojdi milo glasna“, čveterospev.
11. Ant. Nedvěd: „Pozdravljam te, gorenska stran“, zbor z baritonovim solom, poje g. Jos. Noll.
12. J. Garthe: „Vinska poskušnja“, šalji čveterospev s spremljevanjem glasovira, pojó gg. V. Vizjak, J. Pribil, J. Paternoster in A. Stamear.
13. Dr. Benj. Ipavec: „Bodi zdrava domovina“, zbor s tenorjem in baritonovim solom, pojeta gg. Jos. Noll in Pribil.
14. „Žabja kantata“, komičen zbor s spremljevanjem glasovira.
15. I. Skroup: „Večerna“, čveterospev.
16. Iv. pl. Zajc: „Večer na Savi“, zbor.

Samospevi

opernega pevca gosp. Josipa Noll-ja,
ktere poje med programom:

1. Fran Gerbič: „Svojemu čolniku“.
2. Miroslav Vilhar: a) „Slovo od domovine“, b) „Pozdrav domovini“, iz slovenske spevoigre „Jamska Ivanka“.
3. Kamilo Mašek: a) „Sila spomina“, b) „K slovesu“.
4. Fran S. Vilhar: „Prašaš duša!“
5. Iv. pl. Zajc: „Domovini in ljubavi“.

Spremljevanje na glasoviru prevzel je iz prijaznosti
gosp. Pavel Lozar.

Med posameznimi točkami svira godba pod osebnim vodstvom g. kapelnika Sumererja.

Sodelovali bodo iz posebne prijaznosti slavni operni pevec g. Jos. Noll in oktet slovenskih pevcev iz Ljubljane.

Vhod v dvorano bo dovoljen le proti izkazu vstopnic, ktere se bodo dobivale od 25. t. m. naprej pri odboru društva in zadnji dan popoldne pri občnem zboru.

K tej besedi vabi vse zavedne Slovence in Slovenke najuljudneje

veselični odbor.

Z dovoljenjem slavnega c. k. državnega pravdnštva smo gledé na Velikonočne praznike to številko našega lista že dné 16. t. m. na pošto oddali.

Trdna volja, gotova zmaga.

Za avstrijske Slovence se bližajo resnobni časi. Nemci, Italijani in Madjari so se zakleli proti nam. S korenem vréd nas hočejo vničiti. Od teh nasprotnikov nimamo prav ničesar dobrega pričakovati. Prišel je zadnji hip, da se vzdramimo, ako hočemo svoj jezik in svojo národnost rešiti ter priti do pravic, ktere nam grejo po božji in cesarski postavi. Največja nevarnost preti pa nam Slovincem. Od treh stranij smo obkroženi od sovražnikov, ki so nam napovedali boj brez vsega usmiljenja. Žalostno je pač to, da mi vse premalo poznamo svoje sovražnike. Mislimo namreč, da so tudi tako rahlega in prizanesljivega srca, kakor smo žal, mi Slovenci. Nekteri med nami celo mislijo, da se bodo nemci in nemškutarji enkrat naveličali tega boja. Taki ljudje so kratkovidneži in pravi siromaki na duhu. V obče pa bilo bi zelo nespodobno in nevedno za nevstrašenega moža, ko bi se ravnal po takem mišljenju. Ko bi večina naših narodnjakov tako mislila, potem je národ gotovo izgubljen. Do svojih pravic ne bodemo nikdar prišli, ako bomo samo čakali na nje z rokami v žepu; marveč dosegli jih bomo še le po trdem, vstrajnem boju. Dozdaj še nobena vojska brez orožja ni pridobila zmage. Človek si na svetu mora vse priboriti in privojskovati. Zato nam je pač najlepši vzgled naš Zveličar sam. Tudi on se je moral boriti proti hudiču in peklu, da nam je odprl vrata nebeška; pa tudi mi še moramo prestati tukaj na zemlji dolgi in težavni boj, ako hočemo vredni postati njegovega kraljestva. Tako treba tudi boja, ako hočemo, da dobi naš slovenski národ tistih pravic, brez kterih ne more živeti kot národ. In boja, jeklenega boja treba proti našim zakletim nemškutarskim sovražnikom, ki ne poznajo z nami nobenega usmiljenja.

Naš boj je boj obrambe. Mi ne bodemo nikogar napadali, mi si nočemo prisvojiti zemlje, na kteri živi nemški národ, marveč mi si hočemo z

Vrag te vzemi!

(Česki spisal V. Kosmák. Prevel R.)

(Konec.)

Postala sta si tako dobra, da je odvetnik potegnil suho svinjsko stegno iz žepa in ponudil vragu, naj si odreže. „Poslužite se“, rekel je šaljivo, „ako nemate morda danes v peklu posta?“ — „Tega pa že ne,“ reče vrag in si odreže en kos. Potem pa je hudobec potegnil iz žepa flašo vina in ponudil odvetniku. Odvetnik nastavi flašo na usta in dobro potegne. V očeh se mu zasveti, dleskne z jezikom in reče: „To je vince! Ta ima ogenj v sebi! Tacega pa še nisem pil!“ „Se ve da ne“, reče vrag porogljivo.

Odvetnik pa je bil zdaj take volje, da še ne kmalu. „In kam se pa Vi peljate, cenjeni prijatelj?“ vprašal je vraga. „Grem tako po svetu, da bi kaj vjel“, odvrne hudobec.

V tem je prišla kočija iz gozda. Sreča kmetico z vozom, kterege ste vlekli dve kravi; na vozu je bila repa. Kravi pa ste se konjev ustrašili, zatekli se v cestni rov in voz z repo se je prebrnil. „Da bi vaji vrag vzel!“ zaklela je kmetica nad kravama. Zato je odvetnik rekel hudiču: „Ali ste čuli, kaj je ženska rekla? Vzemite krave, saj jih je Vam izročila!“ — „Motite se,“ reče rogač, „žena je to le v veter govorila, iz srca jej ni slo. Ti dve kravi ste nje edino premoženje; ako jih jej vzamem, tožila bi me do smrti.“

Peljejo se naprej in pridejo do nekega klanca. Konji so šli korakoma in težko dihali. Še težje pa je dihal mož, ki je vlek el voziček v hrib po

vsemi postavnimi sredstvi ohraniti to, kar je naše. Mi hočemo odbijati ljute napade brezverskih sovragov, mi hočemo in moramo biti gospodarji na svojih slovenskih tleh. To oblast obrambe nam daje naša državljanska postava, ktero je s svojim lastnim podpisom potrdil naš presvitli cesar Franc Jožef I. Po tej postavi imajo vsi národi avstrijske države povsod popolnoma enake pravice. In ker nam Slovincem nemškutarski liberalci nočejo pripoznati nobenih pravic, kakor samo davke plačevati in svoje najkrepkejšé sinove za vojake dajati, ker nas hočejo imeti samo za svoje delavce in hlapce, prisiljeni smo, da se vojskujemo proti tako krivičnemu in nehvaležnemu ravnanju.

Naš slovenski národ ima pa tudi po svoji zgodovinski preteklosti zahtevati z vso opravičenostjo, da se mu dajo tiste pravice, ktere uživajo že od nekdaj drugi avstrijski národi. Ali morebiti naš národ nima nobenih zaslug za avstrijsko državo? Poglejte samo malo nazaj v zgodovino! Kdo je stražil na jugu Avstrijo proti divjim turškim navalom stoletja in stoletja? Slovence! — Kdo je bránil Avstrijo na zahodu proti italijanskim napadom? Slovence! — Kdo je prelival na vzhodu svojo kri proti madjarskim napadom? Zopet Slovence! — Národ slovenski, v boju si hraber in pogumen, v udanosti in zvestobi svitlemu vladarju jeklen in neomahljiv, da ti ni enakega; za Avstrijo in slavno habsburško dinastijo dal si milijone in milijone najboljših svojih sinov — in kaj imaš danes za vse to? Po vseh uradih po zemlji slovenski šopiri se še vedno nemščina; „Südmárka“ naseljuje na naša tla židovske potepuhe in pritepence; nemški šulferaju ponemčuje s prajzovskimi denarji našo dečico in ji jemlje najsvetejše bogastvo: sv. katoliško vero; naš materinski jezik je zasramovan in zaničevan ter potisnjen pred vrata!

Toda ne obupaj, národ moj! Avstrija bodi tudi zanaprej tvoja domovina in vzvišena rodovina Habsburška bodi ti voditeljica, za ktero si pripravljen vsak hip dati vse, kri in življenje. Ali ti se moraš popolnoma vzbuditi in vzdramiti. Pravični Bog je vstvaril svet tudi za nas Slovence in za nas velja ravno ista svoboda in pravica, kakor za vse avstrijske národe. Dobra in hvalevredna je ponižnost, kjer je treba; toda ako je mož prisiljen braniti svojo čast in poštenje; ako treba, da ves národ čuva svoje najdražje svetinje in pravice, takrat

cesti. Poleg blaga je sedel na vozičku še kakih 10 let star deček. To pa je fant naredil brez vednosti očetove. Bil je zdrav in lahko bi bil sam šel v klanec, da bi očetu ne bilo treba tako težko vlačiti. Ko pa slednjič oče nazaj pogleda in dečka na vozu vidi, zavpije nad njim: „Da bi te vrag vzel! Kdo ti je rekel, na voz sesti? Zato sem tako težko vlek el!“

Odvetnik je rekel smehljaje rogaču: „Vzemite dečka, saj ga je oče uklel!“ — „Ta kletev nič ne velja“, reče vrag, „ker oče ni tako mislil. Ta fant je njegov edini sin; in ko bi ga jaz vzel, umrl bi oče v enem letu od žalosti in to še — spokorno. Ne, ne, peljimo se naprej!“

Ko pride kočija na klanec, videla se je vés. „Tukaj imam opravke“, reče odvetnik. „Bom pa počakal, da končate, in potem greva skupaj nazaj ali naprej, kamor Vi hočete,“ reče vrag. „Kakor se Vam ljubi,“ odvrne odvetnik.

Na vési je kočija stala in odvetnik je šel v hišo št. 16. Gospodarju se je začemiril obraz, ko zagleda odvetnika. „Kaj pa je z vami“, začne odvetnik, „zakaj ne pošljete denarja? Že dvakrat sem Vam pisal.“ Kmet reče nevoljno: „Kaj bom še Vas plačeval, saj sem pravdo zgubil!“ — To me nič ne briga,“ odgovori odvetnik, „imel sem delo in troške, to ne gre zastojati. Ako z lepa ne date, bote pa z grda.“ — „Zakaj ste se za krivično stvar potegnili?“ godrnja kmet. — „Zakaj ste pa Vi po krivici tožili in zakaj meni niste resnice povedali!“ se odreže odvetnik. „No, koliko pa je?“ praša slednjič kmet. — „Saj sem Vam poslal račun, 131 goldinarjev,“ odgovori doktor pravice. Kmet zgine za nekaj minut in prinese denar, ki

pa ni mesta suženjski ponižnosti in pohlevnosti; takrat je treba moškega, odločnega postopanja. V boju za naše pravice nam je državljanska postava, ktero je podpisal sam presvetli cesar, naš kašipot. Od nje se ne odmaknemo niti za pičico. Ta postava zahteva, da so vsi narodi v Avstriji enakovpravni. Ali je to veljavno samo na papirju? Mi sami moramo skrbeti, da bo tudi v resnici veljavno. Ničesar se ne smemo ustrašiti, ne popustimo niti za las od svojih pravic, marveč z vso odločnostjo postavimo se nemškutarskim napadom v bran; združimo, zjediniimo se po vseh slovenskih krajinah kakor en mož; zahtevamo, tirjajmo z jekleno neustrašljivostjo svojih postavnih pravic. Mi jih moramo dobiti in ako smo pravi možje, dobili jih bomo! Ne udajmo se! „Slov. Gosp.“

Šolski razgovor v deželnem zboru.

V 17. seji, dné 28. sušca 1892.

(Po stenografičnem zapisniku.)

Prej ko podamo govore, moramo še povedati, zakaj da priobčimo dr. Ublnov govor po stenografičnem zapisniku. Znano je našim bralcem, kako vpitje so gnali liberalni listi, da so podpisi pri prošnjah za slovensko šolo po zvijačah izvabljeni ali pa ponarejeni. Mi smo se temu čudili in z glavami majali, ker se nam je nemogoče zdelo, kajti prošnje za slovensko šolo in podpise za nje pobirajo le poštene ljudje. Vedeli smo sicer, da ljudi izprašujejo župani in šolski načelniki, tedaj uradni ljudje, toda tolažili smo se s tem, da njih poročila niso takošna, kakor je bilo brati v „Freie Stimmen“ in v Beljaškem listu. Zdaj je pa govoril dr. Ubl, ki je bil do zdaj ud dež. šol. sveta, in je tedaj gotovo svoje trditve naslanjal na tista poročila krajskih šolskih svetov, ki so se mu doposlala v zadevi podpisov za slovenske šole. Ker pa v govoru dr. Ublna mnogo tacega najdemo, kar se nam malo verjetno zdi, zato prosimo vse rodoljube, posebno pa tiste, kateri so podpise nabirali, da naj Ublnov govor natančno preberejo, in če kaj neresničnega najdejo, naj spišejo brz popravek in naj ga nam pošljejo, da ga v „Miru“ natisnemo. Toda ti popravki se bodo natisnili s polnimi podpisi, zato naj vsak pazi, da bo le golo resnico pisal in kar zamore dokazati. Če je več podpisov, je še bolje. Skrbeli bomo za to, da pridejo ti popravki tudi v nemškem jeziku med svet. Kdor se je o Slovencih kaj zlagal, bo tedaj na sramoti ostal. Pa tudi deželnemu šolskemu совету bomo doposlali te popravke v časnikih; naj poizvé, kako vestne in zanesljive poročevalce da ima! Zdaj pa začnimo z govori:

Poslanec Muri:

„Visoka zbornica! Visokočastiti gospod deželni glavar, ktereja vsi spoštujemo in radi imamo, je letos pri odpiranju deželnega zbora rekel, da „delo in mir“ to so zlate besede. Jaz se bom teh besed držal in bom le toliko omenil, da bom, ako se ne yname daljši razgovor, v svojem in v imenu mojega častitega gospoda tovariša izrekel, da ne moreva glasovati za šolski proračun, dokler Slovenci ga na mizo našteje in tirja potrijilo. Ko je bilo vse v redu, spravil je odvetnik denar v žep, se nasmehnil in ponudil kmetu roko v slovo. To je bilo pa kmetu preveč in namesto da bi roko dal je rekel: „Vrag te vzemi!“ Odvetnik odide, pa pri hišnih vratih ga je že vrag čakal. Priklonil se je odvetniku in rekel: „Zdaj pa pojdete z menoj, kajti kmetu je šlo iz srca, ko Vas je preklel, zato ste v moji oblasti.“ Odvetniku ni nič pomagalo, mera njegovih grehov je bila polna, zato je moral z vragom v pekel.

To je zgodba, ki sem jo hotel povedati. Vrag pa ne jemlje samo nepoštenih odvetnikov, ampak vse hudobne in krivične ljudi. Boj se ga toraj! Bodi pošten v vseh rečeh, če te prav hudobni zasmehujejo zavolj tega. Bodi kristijan! Nismo za pekel ustvarjeni, ampak za nebesa. Bodi pravi domoljub, t. j. ljubi svojo večno domovino, nebesa! Morebiti poreče kak kritik, da imam „versko tendenco“. Bodi si! S kurjim očesom na nogi se ložej hodi, kakor z vrečo nevere na hrbtu. Kdor je toliko sveta prehodil, ko jaz, bo meni pritrdil. Razpisal sem se dosti, do vročine. Zastonj! „Aleluja“ mi vendar še vedno v grlu tiči.

Smešničar.

Mestjan: „Poglejte, oče, to je norišnica za kmete.“

Kmet: „Sem si koj mislil, kajti za mestjane bi bila premajhna.“

na Koroškem ne uživajo tiste narodne pravice, ki jim gre po postavi in po zdravih pedagogičnih načelih.“

Poslanec dr. Ubl:

„Ne bil bi se oglašil za besedo, ko bi bil gosp. poslanec Muri zvest svojim prvim besedam samo izrekel, da bo glasoval zoper proračun. Ker je pa tudi povedal, zakaj da nasproti glasuje, zato se mi zdi dolžnost, da nekaj odgovorim kot zastopnik dežele v deželnem šolskem совету. Dokler sem jaz v deželnem šolskem совету, in to je zdaj že nad 20 let, se je zmirom ozir jemal na želje prebivalstva (?), ako so bile opravičene. Koroška je tako majhna dežela, da je tistemu, kdor se potruji, z ljudstvom v dotiko stopiti, lahko mogoče, natančno zvedeti in presoditi, kaj ljudstvo želi, in kaj je ljudstvu v korist. Te misli se je držal deželni šolski svet in v soglasju z večino prebivalstva je šole tako uredil, kakor se mu je zdelo najbolj koristno za blagor prebivalstva, in po opravičenih željah večine prebivalstva. Posebno se je to zgodilo v tistih krajih, kjer so Nemci in Slovenci namešani. Kjer se je potreba pokazala, da se slovenščina bolj goji, in ker so razmere javnega prometa to narekemale, tam se je tej potrebi popolnoma ustreglo. Ravno gosp. poslanec Muri zamore potrditi, da se deželni šolski svet ni obotavljal (?), v njegovi občini pri Jezeru upeljati slovenski učni jezik, ker je ta občina vsled Jezerskega Vrha od Koroške ločena in v gospodarskem in socialnem oziru bolj na Kranjsko teži in se je v pogledu na sedanje kranjske razmere potegovala za slovenski učni jezik. Druga je bila seveda z željami, ki so dohajale na dež. šol. svet iz drugih krajev dežele. Tem željam nasproti deželna šolska oblast ni mogla priznati, da so upravičene in da se res vjemajo z nazori prebivalstva. Prihajale so v taki obliki, da ni bilo podobno, kakor bi ljudstvo res to želelo, kar je bilo v prošnjah pisano. V deželnem zboru se je že večkrat govorilo, v kaki obliki prihajajo te prošnje do dež. šol. sveta. Ker jim prejšnja oblika ni več ugajala, so si dotični krogi, o katerih se pa sme po pravici reči, da so zelo majhni, izmislili nov način, take prošnje na dan spravljati. V ta namen se je, saj tiskarska umetnost se zamore tudi za to porabiti, tiskala knjižica l. 1889. Imenuje se: „Pouk, kako si moremo priboriti slovenskih šol na Koroškem.“ V tej knjižici, ki se je v Ljubljani izdala, je neki slovenski šolski prijatelj podal natančen pouk, kako se naj šola uredi v slovenskih krajih dežele po željah dotičnih krogov. Čeravno se je ta spis precej močno razširil po Koroškem, vendar so spoznali, da ni dosegel svojega namena, zato so si izmislili še drug pomoček in ustanovili so si v Celovcu tako imenovano „katoliško-politično-gospodarsko društvo za Slovence“. Tudi to društvo se je poslužilo knjižice, ki se imenuje „Šole na Koroškem“. V tej knjižici so storili korak naprej in so podali natančen pouk, kako se morajo prošnje spisati. V tej knjižici so besede za tako prošnjo sestavljene in predpisani so tudi formulari, kako morajo okrajni šolski sveti in občinski odbori take sklepe delati in podpisati; povedano je pa tudi, da se naj te prošnje kedar so podpisane, pošljejo v Celovec na društvenega blagajnika g. kaplana Treiberja, ki bo vso daljno skrb za prošnjo prevzel. Kako se more društvo, ki se gospodarsko in katoliško imenuje, s tako agitacijo ukvarjati, mi ni prav umljivo. Resnica je, da se društvo do zdaj z ničim drugim ni pečalo, ko s takimi agitacijami. Gospodom je znano, da je šla lani — mislim, da je omenjeno društvo to sprožilo — koroška deputacija na Dunaj, ta je izročila prošnjo za slovenske šole na Koroškem in napovedala je še celo vrsto prošenj, o katerih se je trdilo, da izražajo opravičene želje slovenskega prebivalstva. Došlo je takrat na Dunaj 33 takih prošenj. Kakor je Njega svetlost g. naučni minister povedal, podale so se te prošnje deželnemu šolskemu совету, da pové o njih svojo misel. Zdi se mi na mestu, da o tistih prošnjah, o katerih se je že pozvedelo, kako so se naredile, tukaj v koroškem deželnem zboru povem, kaj se je zvedelo, ker mislim, da z ozirom na velikost dežele, z ozirom na to, da so deželne razmere vsakemu večji del znane, da bo pojasnenje teh razmer pomagalo, da ena vrsta krogov prebivalstva spozna, kako se podpisi pridobivajo in kaj se z njimi namerava. S tem se bode pa tudi pojasnilo, koliko vrednost da imajo take prošnje, in morda bo še gospod naučni minister vesel, da že danes razmere pojasnimo, ker to v državnem zboru ne bo tako lahko mogoče. Zato si bom dovolil, da visoki zbornici poročam o nekaterih najbolj označilnih (markantest) teh prošnjah. Ne bom izvajal nobenih posledic, zdržal se bom vsake polemike (prepira), prepustil bom sodbo o raznih prošnjah visoki zbornici.

Ena taka prošnja se je odposlala iz Blač. Podpisov ima 19. Omenim naprej, da so besede v prošnji take, kakor v knjižici, o ktere sem prej govoril, in da se povsodi prosi, naj bo slovenščina

učni jezik v koroških šolah, kjer je mešano prebivalstvo in da se tudi nemščini nekaj prostora pusti, pa le nekaj ur na teden, tako da se more reči, da je toliko ko nič, posebno za take kraje, kjer se otroci po leti pogosto šole oproščajo. To prošnjo je spisal g. Valentin Limpel, dovršen gimnazijalec iz Marijanišča, zdaj bogoslovec prvega leta, ki je v tisti občini doma. Prošnjo so podpisali samo gostači in nekteri kočarji. — Drugo prošnjo v Štebnu na Zili je spisal in okoli nosil cerkovnik Ferlič. Tudi njegova žena in oba sinova sta prošnjo okoli nosila, in pripoveduje se, da so še kmete na polji nagovarjali, naj se podpišejo. Na obeh krajih sta krajni šolski svet in občinski zastop protestirala zoper prošnjo. Podpisovalci teh prošenj so bili pri okrajnem glavarstvu zasllišani in so rekli, da so s šolsko uredbo popolnoma zadovoljni in da jim nabirali podpisov niso po pravici povedali, kaj v prošnji stoji (?). — V občini Št. Lenart pri 7 studencih je gosp. poslanec Einspieler svoj upliv porabil in je nagovoril ude tamošnjega Ciril-Metodovega društva, da so prošnjo spisali in v Celovec poslali. Krajni šolski svet in občinski zastop v Št. Lenartu (?) protestirata zoper prošnjo in kar v njej stoji. — V Ločah je prošnjo spisal gosp. župnik Knaflič. Občinski zastop in krajni šolski svet pa protestirata zoper to prošnjo. — V Šmarjeti in na Radišah sta, kar so dotični povedali, tamošnja župnika Vidovic in Šercer nagovorila krajni šolski svet in občinski zastop, da se je naredila taka prošnja, kakor je v omenjeni knjižici. To je bilo tembolj čudno, ker sta še vigredi l. 1891. krajni šolski svet in občinski zastop izrekla, da sta s sedanjo šolsko uredbo zadovoljna in da naj tista ostane. Šest tednov potem, ko je ta izjava prišla na deželni šolski svet, podpisala se je ta druga prošnja, ki je prvi ravno nasprotna. Ko so ljudje zvedeli, kaj sta krajni šolski svet in občinski zastop naredila, bili so zelo nejevoljni, zato sta občinski zastop in krajni šolski svet zdaj spet prosila, naj v šoli vse pri starem ostane. (Sme.) — V občini Medgorje je prošnjo spisal župnik Vidovic; na njej je 21 podpisov. Njih večina so revni kočarji (?), ki pošiljajo skupaj le šest otrok v šolo. Tam se je ljudem obetala šestletna šola in pa zmanjšanje šolskih kaznij. — V Tinjah je prošnja dobila 50 podpisov. Spisal je prošnjo cerkveni ključar Križman, sprožil jo je pa tamošnji gosp. prošt Serajnik. Ljudem se je bojda pravilo, da se bo na Tinjski šoli tri leta slovensko in pet let nemško učilo. Tinjsko prošnjo so podpisale tudi take stranke, ki ne stanujejo v Tinjskem šolskem okraju. Pravijo, da so podpisani tudi taki, ki le po leti tje pridejo. Gospod prošt Serajnik je, da bi svojo željo bolj krepko podprl, prošnjo dvakrat (?) podpisal. (Sme.) Krajni šolski svet in občinski zastop v Tinjah sta odločno protestirala zoper to prošnjo in prosila, naj ostane stara šolska uredba. Krajni šolski svet je celo zahteval, naj se tisti, ki so to prošnjo sprožili, na odgovor pokličejo (!). Od tistih 50, ki so to prošnjo podpisali, jih je prišlo 38 v občinski urad in so rekli, da so bili preseljeni (?) in da preklicajo svoje podpise. (Čujte, čujte!) — Pri Žitari vesi je kraj, ki se imenuje Male Čape. V tem kraju je prošnjo sprožil gospod komendant Matevž Šervicelj iz Reberce (?). Krajni šolski svet in občinski zastop sta pa protestirala zoper to prošnjo. Tisti, ki so to prošnjo podpisali, so vsi (?) preklicali svoje podpise (?). Tudi se je trdilo, da so bili na tej prošnji nekteri podpisani, ki pravijo, da se niso (?) nikoli podpisali. (Čujte, čujte!) — Na Žihpoljah se je prošnja okoli nosila, ktero je spisal mestni kaplan Treiber; podpisov je dobila 20. Tudi tam se je bojda reklo, da prošnja zahteva šestletno šolo. Izmed 20 podpisanih je pet (?) cerkvenih ključarjev (sme), štirje so dolžni v Celovško slovensko posojilnico, in eden se je podpisal za to prošnjo in tudi zoper njo. (Sme.) Občinski zastop in krajni šolski svet protestirata zoper to prošnjo. — Blizo Žihpolj je novi šolski okraj Golšovo, kjer je župnik in komendant Šervicelj doma. Tudi tam je taka prošnja okoli hodila in našla 33 podpisov. Krajni šolski svet in občinski zastop protestirata zoper želje, ki so v tej prošnji izrečene. — V občini Svetna ves in Št. Janž sta prejšnji župan Štih in kaplan (?) Rous podobno prošnjo okoli nosila. Župan Štih je bil tudi eden izmed tistih, ki so šli na Dunaj k naučnemu ministru, da bi mu naznanili želje koroških Slovencev. S tem (?) je toliko dosegel, da so se pri novi občinski volitvi nekteri odborniki izbacili, in da Štih ni več župan. — V Črni je meseca julija 1891 tamošnja Ciril-Metodova podružnica, ktero je provizor Gabron ustanovil, sklenila odposlati tako prošnjo. Nabirali so podpise in menda so se podpisali trije kmetje. Sicer so to prošnjo podpisali sami posli, bajtarji, rudarji itd. (?) Krajni šolski svet in občinski zastop protestirata zoper to prošnjo. — V Globasnici je krajni šolski svet še pred tremi leti prosil, naj se pusti sedanja šolska uredba. Lani sta pa krajni šolski svet in občinski zastop po večini slovenska postala, in vsled tega se je od tam

odposlala prošnja. Zoper to prošnjo govori pa druga prošnja, katero je podpisalo 58 posestnikov in starišev šolskih otrok, in ti prosijo ravno nasprotno, naj ostane v šoli pri starem. — V Prevaljah se je nabralo 71 podpisov, čeravno so tam posebne razmere. V Prevaljah je namreč petrazredna ljudska šola čisto nemška. V Farski vasi je pa podružna dvojezična (?) šola za slovenske otroke. Zdaj se je pa dogodil čudni (?) slučaj, da so se nekteri podpisali za slovensko šolo, ki pošiljajo svoje otroke rajši v nemško Prevaljsko, kakor pa v dvojezično (?) šolo v Farski vasi. Izmed 71 podpisanih jih je le 21, da imajo šolske otroke, 41 jih je, da nimajo nobenih otrok, 10 jih ne spada pod Prevaljski šolski okraj, ena stranka se je dvakrat (?) podpisala. Podpisani imajo vsega vkup 18 otrok, ki hodijo v nemško Prevaljsko šolo. — V Libeličah in Černečah so nabrali 22 podpisov. Vsled poizvedeb občinskega zastopa, ki se je g. naučnemu ministru in deželnemu šolskemu совету zahvalil za sedanjo šolsko uredbo, je med temi podpisi šest ponarejenih (?), in eden se je podpisal, ki spada pod drugo občino. Krajni šolski svet in občinski zastop pravita, da se s slovensko šolo nikoli ne bosta sprijaznila. — Občina Važenberk ima tri šole in tri šolske okraje, namreč Šmarjeto, Trušnje in Slovenji Šmihel (?). Iz vseh treh šolskih okrajev so se odposlale enake prošnje, in sicer je spisal prošnjo za Šmarjeto in Trušnje g. provizor Sakelšek, rododom podniji Štajerec, prošnjo za Šmihel pa provizor Drdlik, rojen Čeh. Vsi trije šolski soveti in občinski zastopi protestirajo zoper te prošnje. Poizvedbe so, kakor navadno (?), pokazale, da so bili ljudje zapeljani (?) in da so svoje podpise preklicali, ko se jim je stvar pojasnila. Na nekterih prošnjah so ljudje podpisani, katerih nihče ne pozna (?). — Iz Spodnje vasi je došla nemško pisana prošnja za slovensko šolo, katero je spisal provizor Jakob Papler. Občina Ruda je protestirala zoper to prošnjo. — V občini Švabek so bili do junija 1891 čisto zadovoljni s sedanjo šolsko uredbo. Leta 1891 se je volil nov šolski svet, čigar načelnik je župnik Randl. Izmed članov novega šolskega sveta trije ne znajo ne pisati ne brati, eden pa le za silo. Ko je bil poslednji zaslišan, je rekel, da je bil k podpisu prisiljen (?), ostali trije so se s križem podpisali in pravijo, da niso vedeli, za kaj je šlo (?). Omeniti se še mora, da je občina Švabek še dné 4. maja 1891, ko bi se imele upejljati posebne učne ure za slovenščino, rekla, da za te slovenske ure ne mara. Čez šest tednov potem se je pa ta prošnja odposlala. Izmed tistih, ki so tam podpisani, sta dva glasovala za prošnjo zoper slovensko šolo, podpisala sta pa tudi prošnjo za slovensko šolo. (Smeh.) — V občini (?) Kazaze pri Doberli vesi je provizor Gabron odposlal prošnjo s 53 podpisi; 40 jih je bilo med temi pa podkrižanih. Večina krajnega šolskega sveta v Kazazah in ves občinski zastop v Doberli vesi pa protestirata zoper to prošnjo. — Iz občine Libučeh pri Pliberci, ki ima dve šoli, v Predoru in v Zgornjih Libučah, je došla prošnja s 23 podpisi. To prošnjo je spisal kaplan Valentin Podgorec, ki je bil pa še le pozneje v mašnika posvečen (!?); okoli nosil jo je pa neki Janez Ažman, bajtar, ki se je iz Kranjskega preselil v občino. (Čujte!) Kako so se tam podpisi nabirali, vidi se iz tega, kar je povedal neki občan, da so namreč v Spodnjih Libučah ljudem rekli, da v prošnji stoji, naj bi se v Spodnjih Libučah nova fara naredila (?). Občinski zastop in krajni šolski svet sta protestirala zoper to prošnjo.

Ako se premisli, kar sem zdaj pripovedoval, mora se priznati, da se deželnemu šolskemu совету ne more očitati, da bi bil skozi več let nepostavno in proti volji prebivalstva postopal in da se ni oziral na opravičene želje ljudstva. Nasprotno hočem svoj govor končati z besedami, ki jih je Nj. svetlost g. naučni minister Gautsch govoril v vis. državnem zboru dné 13. novembra 1891 (bere): „Če pregledamo vse te prošnje in vse, kar se gledé šolstva na Koroškem godi, mora se skoraj zdeti, da imamo tukaj postopanje „po načrtu“ pred seboj, kar mora škodovati mirnemu skupnemu življenju obeh narodov v deželi in gojenju ter znanju nemškega jezika. Znati nemščino, ki jo vsi omikanci razumejo, je pa v Avstriji tako neobhodno potrebno, da bi moral to vsak resen politik spoznati, tembolj ker je to znanje le ljudstvu samemu v korist.“ (Dobro-klici.)

Poslanec Einspieler:

„Poslanec dr. Ubl je naštel nekaj zgledov, s katerimi je hotel dokazati, da prošnje za slovensko šolo ne prihajajo iz ljudstva samega. Hotel je dokazati, da se je deželni šolski svet vedno oziral na želje prebivalstva. Kdor med ljudstvom živi, je rekel, tak bo že vedel, kaj je ljudstvu v korist. Gospod poslanec dr. Ubl pa vendar ne bo mogel utajiti, da tudi jaz in moj častiti tovariš, gospod Muri, med ljudstvom živiva in da tudi midva razmere med slovenskim ljudstvom in njegove potrebe

zamoreva prav dobro spoznati in da smeja o tem tudi kaj govoriti. Gospod poslanec dr. Ubl je pred vsem dokazoval, da le nektera društva in nektere osebe se poganjajo za slovensko šolo. Tako je omenil neko knjižico „Šole na Koroškem“ in posebno katoliško-politično društvo, ki je izdalo knjižico, v kateri se ljudje poučijo, kako morajo postopati, da dosežejo slovensko šolo. Rekel je, da je katoliško-politično društvo prevzelo nalogo, da je 33 prošenj, ki so v novjšem času došle iz občin in od starišev šolo obiskajočih otrok, poslal na vis. ministerstvo za nauk in bogočastje. V vsem tem pa ne najdem nobenega dokaza, da so terjatve slovenskega ljudstva neopravičene, in da je agitacija v tem oziru nepostavna. Če bi bilo v tistih knjižicah, ki jih je g. dr. Ubl omenil, kaj zoper postavilo, te knjižice bi gotovo ne bile prišle na svetlo. Tudi delovanje „katoliško-političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem“ ni nepostavno. Omenjeno društvo je od vis. c. kr. dež. vlade potrjeno in ima po svojih pravih pravico, s prošnjami naznanjati želje slovenskega ljudstva vis. deželnemu zboru in c. kr. ministerstvu. Jaz ne najdem, da bi bilo društvo s tem prekoračilo svoj delokrog. Če je hotel gosp. poslanec dr. Ubl težnje slovenskega ljudstva s tem označiti, da je v razgovor vzel tudi deputacijo, ki je šla na Dunaj, da bi se potegnila za tistih 33 prošenj, ki so se poslale na c. kr. učno ministerstvo, tudi v tem pojavu ljudske volje ne vidim nič protipostavnega, saj mora vsakemu državljanu prosto biti, da svoje želje razodene ne merodajnem mestu. (Klici: Pa ne s ponarejanjem!) Ne morem celo dolgo vrsto prošenj, ki jih je g. dr. Ubl našteval, zopet na rešeto djati. Omenim pa, da je g. poslanec dr. Ubl pri vsaki prošnji posebno to povdarjal, kdo jo je spisal, kdo jo je odposlal in kdo je pripomogel, da se je naredila. Jaz pa mislim, da pri prošnjah ni toliko na tem, kdo jo je spisal, ampak na tem, kaj v njej stoji in kdo je podpisan. (Ugovarjanje in smeh.) Kar se je povedalo o tem, da so se pri teh prošnjah do c. k. učnega ministerstva ponarejali podpisi in da so bili podpisovalci preslepljeni, o tem pa mi g. dr. Ubl ne bo zameril, ako tega ne morem prav verjeti. Ako so se res podpisi ponarejali, zakaj pa se ponarejevalci ne pokličejo na odgovor? Podpis ponarediti je kaznjivo dejanje in v tem slučaju poskušeno slepenje oblastnij. Če se tedaj more komu dokazati, da je kak podpis ponaredil, naj se dene v kazensko preiskavo! Nek koroški poslanec je rekel v državnem zboru nasproti poslancu Klunu, ki je resnico svojih trditev o koroških šolah dokazal s številskimi in uradnimi podatki, da on ničesar ne more prav verjeti, kar on (Klun) pové, tako tudi jaz rečem, da ničesar prav ne verjamem, kar poročajo taki občinski zastopi in krajni šolski soveti, katerim je le ponemčevanje pri sreč. (Dobro! med poslušalci.) Da pokazem, kako se delajo prošnje za sedaj obstoječo šolsko uredbo, hočem, ako mi gospod predsednik dovoli, prebrati izjavo nekterih prebivalcev v Št. Jakobu, ki se je v občinskem uradu zapisala (bere):

»Protokol, zapisan v občinskem uradu v Št. Jakobu v Rožni dolini po izpovedi podpisanih. Predmet: Podpisani občani so prišli in so naznanili spodaj stoječo pritožbo ter zahtevali, da se zapiše in na pravo mesto predloži.

Navzoči podpisani.

Tukajšnji kramar in krčmar gospod Viktor Horn in gospod učitelj Franc Oman sta prišla v naša stanovanja in sta z zvitimi in lažnjivimi trditvami od nas zahtevala, da se podpišemo. Govorila sta tako, kakor sta mislila, da bosta podpise lažje dobila. Pravila sta nam, da je občinski zastop na svojo roko in proti prejšnjim sklepom za našim hrbtom naredil novo prošnjo zavoljo šole in zdaj se je to dovolilo, da se v šoli ne sme nobena nemška beseda več govoriti. Zavoljo tega bodo vsi učitelji proč sli in bodo prestavljeni, in potem pridejo na Št. Jakobsko šolo sami hrovaški učitelji, ki ne bodo poučevali v maternem jeziku, temveč po hrovaško.« (Smeh.)

Gospoda moja! To ni poštena agitacija, to se pravi ljudstvo hujskati. Protokol pravi nadalje (bere): »V nekterih hišah sta govorila: „Le podpišite, saj ta in oni (tukaj sta imenovala posebno spoštovane može) bo tudi podpisal, mi vemo za gotovo, da ti in ti se bodo tudi podpisali.“ Spet drugim sta se lagala, da tisti odlok vis. c. k. ministerstva si je občinski odbor le sam izmislil, da ljudstvo preslepi; da odlok ni resničen, se vidi na tem, ker nima pečata. Kjer moških nista doma dobila, sta otrokom in ženskam rekla, naj podpišejo naša imena. Na ta način so izvalili naše podpise, da smo so podpisali, pa se nam ni po pravici povedalo, kaj v pisanju stoji, ali pa so nas brez naše vednosti podpisali otroci in ženske. Ko smo pa zvedeli, kakšen je odlok vis. ministerstva in ko smo zahtevali, naj se naši podpisi zbrisejo, se nam je reklo: „Kar je enkrat črno, ne bo več belo.“ Ker tako postopanje zadosti osvetljuje omenjena dva moža, ker mi s tem ne moremo biti

zadovoljni in hočemo priti do svoje pravice, zato prosimo, da se to ravnanje omenjenih dveh gospodov na višjem mestu naznani.

Občinsko predstojništvo v Št. Jakobu, dné 6. februarja 1892. Štefan Rasinger, zapisnikar občinskega odbora.

Podpisanih je dvanajst občanov, ki so to izjavo osebno oddali. (Klici: Imena prebrati!) Prebrati? Pa bom. Podpisani so (bere): Karl Klepec, Šimen Colner, Pavel Korejman po Francu Majerju, Josipina Majer po Francu Majerju, Jožef Sučič, Tomaž Kapus, Andrej Tavčar, Krištof Gregor, Janez Serajnik, Štefan Šerbicelj (smeh), Matija Otovic, Peter Pahonik po Mateju Nagele.

Ako se ljudem drugače govori, kakor v prošnji stoji, ako se jim reče, da bo zdaj šola čisto slovenska in da se nobena nemška beseda ne bo več govorila, da bodo Hrovati prišli, da, potem je pač mogoče, da se ljudje podpišejo na protiprošnje in protiizjave, o katerih je gosp. poslanec dr. Ubl govoril. Če nadalje pomislimo, da učitelji povsodi agitirajo proti slovenski šoli, če pomislimo, da vrh tega še visokopostavljeni c. k. uradniki govorijo na korist nemške šole, kakor se je lani zgodilo, potem se ni čuditi, ako ljudstvo nevoljno postane (ugovor) in da zavolj takih agitacij ne pride do miru. Če pa vkljub temu, da se cesarske oblasti slovenskim terjatvam upirajo, in vkljub agitacijam posameznih uradnikov občine vendar še pri svojih terjatvah vztrajajo (in za slovenske šole prosijo), potem se pač ne more reči, da ljudstvo noče slovenskih šol. Da si ljudstvo res želi slovenskih šol, to nam dokazujejo mnogoštevilne prošnje, pritožbe in prizivi, ki so se od leta 1874. do danes odposlali na razne šolske oblasti. Tukaj imam zapisnik teh prošenj in jih bom z dovoljenjem gospoda predsednika prebral.

(Govornik zdaj našteje celo vrsto prošenj in prizivov za slovensko šolo, ki so se iz Koroškega odposlale od leta 1874. do današnjega dné, in sicer 41 na deželni zbor, 107 na državni zbor, 55 na razne šolske oblasti, in 10 prizivov, pri katerih pa letošnji niso uštet. Tudi mnogoštevilne prošnje in pritožbe iz Št. Jakoba v Rožu niso v tem številu.)

Če pregledamo to dolgo vrsto prošenj, vlog, pritožb in prizivov, mora vendar vsak spoznati, da ljudstvo želi, naj bi se v šolah slovenskih občin vpeljal slovenski učni jezik, in da ni res, da le nekteri hujskači (dr. Steinwender: brezvestni) hočejo premembo sedanje šolske uredbe.

Na to je še dr. Ubl odgovoril, da on ni rabil besede „nepostavno“ in da mu ni prišlo na misel, da bi to protipostavno imenoval, če kdo kako prošnjo vložil. Plavec je pa hotel dokazati, da se otroci v sedanjih šolah prav dobro nemško naučijo, in je prebral nemško pismo, ki ga je pisala hči njegove kravje dekletke, ki je v Doberli vesi v šolo hodila. To pa nič ne dokaže; ena lastovka še ne naredi vigredi, nekteri otrok ima boljši spomin in se več nauči, ko drugi. Sicer pa gospod Plavec z ženo in s svojimi otroci gotovo nemško govori, in on je sam pravil, da ste bili njegova hčerka in tista deklica posebni prijateljci; ker pa njegova hči gotovo le nemško govori, bila je deklinata hči primorana z njo nemško govoriti in tako se je nemščine navadila. — Tožil je tudi katehete, da zanemarjajo šolske ure. Pa ravno tako je že predlanskim govoril, in nekteri kateheti so ga ojstro zavrnil v časnikih; zato mislimo, da tudi letos ne bo tako hudo, kakor on pravi.

Dopisi prijateljev.

Iz Celovca. (Čemu se nam vsiljuje nemščina?) Od vseh stranij, skozi duri in okna vsiljuje se zlasti koroškimi Slovencem nemščina, in nemški liberalci kričé v enomer, kako neobhodno potrebno je za vsakega Slovence znanje nemščine, malone še potrebnejše od vsakdanjega kruha. „Učite se nemški!“, tako nekako je klical minulo jesen celó minister Gautsch nam Slovencem, in našim „prijateljem“, liberalnim Nemcem in slovenskim poturčencem je samo nemška šola, v kateri se slovenskim otrokom prav na debelo ubija (!) blažena nemščina v mlade glave, tista ladija, ki pelje naše mlajše tjá, kjer zorijo zlate fige! — Slovenci se moramo pa vendar vprašati; zakaj neki se takozvani „liberalni“ Nemci toliko prizadevajo za to, da se učijo Slovenci nemščine?! Ali delajo to res le iz ljubezni in skrbi za nas uboge slovenske pare? No, da je tem ljudem blagor in sreča slovenskega ljudstva ravno toliko pri sreč, kolikor nam lanski sneg, tega mi ni treba še le dokazovati! — Kaj te kosmate nemčurje na Slovenskem najbolj briga, zakaj nam tako vrivajo svojo hvalisano in menda „nezgruntano“ dobro (?) nemščino, to je nedavno jasno povedala stara graška „Tagespost“, ki piše: „Ako se slovensko ljudstvo priuči nemškega jezika, potem je to koristno za Nemce, katerim je s tem omogočeno med Slovenci živeti in delovati, ne da bi jim bilo potreba učiti se slovenskega jezika,

ki Nemeu sploh nikdar gladko ne teče.“ — Tja tedaj pes tace moli! Slovenci! Preberite „Tagespoštine“ besede še enkrat in dobro zapišite si jih za uho! Torej zato mora se naša deca na prav turšk način trpinčiti osem let v ljudski šoli z nerazumljivo jej nemščino, da oholi tujec, ki je premalomaren in prelén, da bi se priučil našemu jeziku, more zobati pošteni slovenski kruh in med Slovenci delati veliko-nemško politiko. Vsaka slovenska besedica zabóde te ljudi v oči, — a slovenski kruh in slovenski denar jim gre izvrstno v slast in da ga brez skrbij morejo uživati, zato Slovenec — uči se nemški!! To, in nič drugega, je glavni namen našim národnim nasprotnikom, ko trobijo med svet: „Slovenec je potrebno (?) znanje nemščine.“ Kdor ne verjame, vzemi in beri liberalno graško „Tagespošto!“ — Ne za pravico, ne za omiko ni tem ljudem, marveč edino le za kruto gospodstvo nad Slovenci, ki naj bodo dobri samo še za to, da delajo tujcem tlako, da so pohlevni hlapci in sužnji, ki s težkim delom svojih rok preživijo oblastne tujce, kateri za slovenskega kmeta-trpina nimajo srca in usmiljenja! Zato se trudijo naši národní nasprotniki, ugašeni katoličani in izneverjeni Slovenci. Komur se pa gledé na vse to še ne odprejo oči, kdor je še tako brezumen in nespameten, da z volkovi tuli za nemščino in jo svojim otrokom neskrbno pusti v šoli in doma vsiljevati, temu se sploh ne more pomagati! A vsak Slovenec, ki namesto srca mima trdega kamna v svojih prsih, — kteremu je kaj mar za srečo in blagor slovenskega ljudstva, in za boljšo prihodnost svojih otrok, mora spoznati, kaj je njegova dolžnost, namreč krepko in pogumno ustavljati se tujemu navalu, neprestano in vztrajno zlasti z vsemi postavnimi sredstvi zahtevati za slovenske otroke slovensko šolo! Edino le odločno ter neodjenljivo postopanje nam bode pripomoglo do naših národnih pravic, do boljše bodočnosti, v kar pomagaj Bog!

Iz Celovca. (Nekaj o afrikanskih misijonih.) Te dni se je v Celovcu mudil brat Stanislav Haselbacher iz samostana trapistov Marianhill v južni Afriki. Misijon lepo napreduje med divjimi Culu-Kafri; že nad 2000 divjakov se je dalo krstiti. Največ premorejo zgledi lepega in marljivega življenja teh strogih redovnikov, pa tudi to, ker mlade pagane poučujejo v vseh rokodelstvih ter jih zastoj hranijo in oblačijo. Delavnih bratov in sester je okoli 300, med njimi že nekaj zamorcev in zamork. Nekaj je pa seveda tudi duhovnov misijonarjev, ki opravljajo duhovno službo, preobračajo divjake h Kristusovi veri ter jih preskrbljujejo z dušno hrano in jim delijo sv. zakramente. Brat Stanislav Haselbacher, rojen blizu Gradca, bo po veliki noči potoval tudi po slovenskih krajih, da nekaj nabere za svoje ljube mlade zamorce, ki potrebujejo jesti, obleke itd. Treba je pa tudi cerkvic, kapelic, cerkvene oprave in obleke, šolskih knjig, orodja itd. Mislimo, da nam ni treba nabiralca še posebej priporočati, ker Slovenci so za take reči še vselej radi kaj dali. Za vse dobrotnike se berete v samostanu vsaki dan dve sveti maši. Do velike noči bo stanoval brat Haselbacher v Gradcu, Grabenstrasse 74.

Iz Krčanj. (Strašna nesreča) se je zgodila dné 28. sušca pri kovaču Bisterniku. Zraven kovačnice ima malo hišico, skedenj, nekaj zemljišča in nekaj živine. Nad hlevom, kateri je stal med kovačnico in med strmim bregom, utrga se kos hriba in zasuje celi skedenj in hlev, v katerem je bila kovačeva žena, ki je ravno obe kravi pomolzla. Potlači jo in močno poškoduje. Vsa je bila zasuta, samo glava je bila še prosta. Komaj so jo še živo izkopali. Med tem ko je eden teklen na Krčanje po duhovnika, so izkopali obe kravi še živi, seveda ranjeni. Dvoje mladih goved je pa tako zasulo, da jih ni bilo moč brž izkopati. Ko pridejo g. župnik s sv. popotnico, so jim ljudje naproti šli, potem pa so spremljali duhovnika v hišo. Med delitvijo sv. zakramentov nastane zunaj spet strašen hrušč in ropot. Utrgal se je bil nov plaz in spet zasul prej izkopani prostor. Ko bi se spoved ne vršila ravno tedaj, bili bi možje naprej kopali in bi bili vsi mrtvi; sam Bog jih je obvaroval. Ponesrečenka bo težko kedaj zdrava.

Iz Bistrice v Rožni dolini. (Razne zanimive reči.) Večkrat so bralci „Mira“ čitali, kako tu pri nas na Bistrici liberalci, fužinski uradniki, pri volitvah pritiskajo na svoje podložne, da bi obično dobili popolnoma v svoje roke. Že več let sem se trudijo, a niso dozdej veliko opravili. Če morebiti zdaj zmagajo, bodo zmagali prvič in tudi zadnjikrat, ker se jih bodo vsi ljudje kmalu naveličali. Ravno tako bode tudi v Št. Janžu. Vsi nemškutarski veljaki in mogotci iz cele Rožne doline so si prizadevali, da bi g. Štiha od županstva odpravili in glej, še popolnoma niso zmagali. Gosp. Štih si to more v čast šteti, da je bilo treba toliko prizadevanja in toliko pritiska pri volitvah, da bi zmagali in vendar popolnoma ga niso iz odbora odpravili. Iz tega se vidi, da tudi v Št. Janžu

bodo ljudje liberalne vlade po treh letih vsi siti. Samo je treba, da ljudje tudi enkrat poskusijo liberalno vlado in potem pojde vse lahko, samo ob sebi. Zakaj za tako vlado, za take ljudi, kateri ne spoštujejo naše sv. vere, gotovo v prihodnje ne bodo več marali. Da se liberalci res za vero ne brigajo, da jim je vsak človek, naj si je kakoršnekoli vere, samo da je nemškutar in liberalci, dober v boju zoper poštene Slovence, to smo videli pri naši zadnji volitvi v šolski svet, ktera je bila po po ukazu deželne vlade razveljavljena. G. Tobeitz in njegovi pristaši so namreč volili v šolski svet tudi nekega Sveškega luteranca. V celi občini je samo eden luteranec in še tega so volili v šolski svet. Mi katoliki spoštujemo vero-izpovedanje vsakega človeka, nobenega nočemo razžaliti, ali to se nam vendar zdi odveč. Nič ne bi rekli, ako bi bilo v občini nekoliko sto luterancev, ali samo eden in še tega voliti v šolski svet, kateri ima določevati v šoli, v katero hodijo samo katoliški otroci katoliških starišev! S tem je g. Tobeitz zopet pokazal svojo prav liberalno vest. Potem naj se še enkrat baha, da je tudi dober kristjan. Mi Slovenci tega ne bomo pozabili in vsakokrat mu to bomo pod nos pomolili. Izgovor g. Tobeitza, da ni vedel, da je g. Z. luteranske vere, nič ne velja. Poprej se mora o vsakem možu, kterega hoče voliti in kateri ima v občinskih in šolskih zadevah določevati, prepričati, kakošen je in ne izbrati vsakega, samo da je liberalci. Tega ne bomo, g. Tobeitz, pozabili! — Vzrok, da so pri nas čudne razmere, je večidel tudi ta, da je pri nas še nekoliko takih mož, prav za prav figa-mož, kateri omahujejo od strani na stran, kakor pač veter piha. Naj imenujem samo Čareja, brata našega učitelja Fajnika. Prej je bil na naši slovenski strani, bil je celó voljen v načelnitvo podružnice sv. Cirila in Metoda v Št. Janžu in zdaj je zoper našo stanko. Pri letošnjih volitvah smo pač spoznali prave može in vemo, kje je zrno in kje pleve. Zdaj pa je ta mož strašno hud. Županstvo mu je splavalo po Dravi. Mislil je namreč, da bode župan in je že okrog pravil, kako bo, ako on župan postane, in glej — zdaj še odbornik ni! O pravem času smo ga spoznali. — Drugi vzrok naših čudnih razmer moramo iskati v potuhi, kateri neki Celovski gospod v merodajni vladni službi daje našim liberalcem. Vse vemo in vemo še nekaj več, toda ako bi to tu povedali, pripravili bi bralce ob eno številko ljubega „Mira“ in g. izdajatelju bi provzročili nepotrebne stroške. Zato rajši molčimo, a ob pravem času in na pravem mestu pride vse na dan. Po Veliki noči se zopet snide državni zbor in do tega časa bomo vse pripravili, da bo iz vsega lepa interpelacija in ako to nič ne bo izdalo, bomo pa kar naravnost na Dunaju tožili, ker mislimo da so le tam za nas teptane koroške Slovence pravi paragrafi doma. Srečan.

Iz Medgorij. (Monštranca. — Odlok zavolj šole. — Prepri.) Naša farna cerkev je dobila novo monštranco v gotičkem slogu. Izdelal jo je prav lepo Celovski pasar Mehlihofer, kterega tu očitno pohvalimo. Veljala je 220 gld. — Na našo prošnjo za slovenski učni jezik smo že dobili odgovor od deželne šolske oblasti. Kakšen je odgovor, nam ni treba praviti. Pritožbe pa ne bomo vložili, ker so prošnjo podpisali le posamezniki; za take prošnje pa še ni čas dozorel; zdaj moramo čakati, da zid prederejo v tistih krajih, kjer imajo občinski zastop v svojih rokah. — Prepri imamo na deželi dovolj. Povsodi ste dve stranki, slovensko-katoliška in liberalno-nemškutarska. Poslednja je pri nas močnejša, ker ima Grabštanjce za pomočnike, zato imamo pa tudi liberalnega župana in večino odbornikov tudi takih. Da bi bil pa naš župan po liberalni družbi kaj pridobil na svoji olik, se ne more reči, kajti nedavno se je tako spozabil, da je slovenskemu odborniku Haberniku pri občinski seji vrgel besede „Rauber“ pa „Gesindel“ v obraz. Očital mu je, kakor bi Habernik ne bil pošteno ravnal, ko je bil načelnik pri zidanju šolske hiše. Ko je pa Habernik tožil, ni mogel župan nič dokazati in je bil obsojen na 20 gld. globe in v stroške. Tudi Matevž, ki je pomagal Habernika zmirjati, je bil obsojen na 7 gld. globe. Habernik je pošten mož, zato nas veseli, da je njegova čast tudi pred sodnijo rešena. Žalostno pa je, da so med sosedi take praske. Včasih tega ni bilo, ker so imeli ljudje še več krščanske ljubezni v sebi.

Iz Št. Vida v Podjurski dolini. (Igra Kristusovega trpljenja v Tinjah.) Kakor je bilo v „Miru“ naznanjeno, predstavljala se je v Tinjah dné 25. in 27. marca t. l. igra Kristusovega trpljenja. Igralci iz Lipške färe nad Vrbo, ki so že daleč po slovenskem Koroškem znani, izvršili so svojo nalogo izvrstno. Posebno Kristus je vse hvale vreden. S svojo resnostjo je ganil srca gledalcev. Prišlo je k igri iz vseh krajev mnogo ljudij, a vendar ne toliko, kakor se je pričakovalo. Morda so ljudje še premalo poznali zmoglost imenovanih igralcev, morda pa je bila napovedana igra

še premalo znana. Tudi slabi poti so marsiktere odgnali. Igrali so tako lepo in ginljivo, da si videl marsikoga solznih očí, ako je premišljeval, kako grozovito je moral naš Odršenik še le v resnici trpeti. Grajati pa moram nekatere ženske iz Tinjske okolice, ki so se pri celej igri smejale in tako nespodobno obnašale, kakor da bi bile v gledišču. Taki ljudje bi bili seveda rajši na plesišču in pri posvetnih veseljah, kakor pri resnobni, pobožni igri. Tudi se je veliko število gledalcev iznebilo majhnega plačila 10 ali 20 kr. s tem, da so si igro od daleč, zunaj igrališča ogledovali. Igralci imajo tudi svoje stroške za pot, igralna oblačila, živež itd. Žalostno je, in znamenje mrzlega srca in posvetnega duha, da imajo ljudje denarje za ošabno obleko, posvetne in zapeljive veselice in druge nepotrebne reči, a za pobožne reči se jim denarja škoda zdi. Zategadelj se nam ni čuditi, da so vrli igralci svojo nevoljo očitno na znanje dali.

Iz Jesenic. (Sram bodi odpadniki!) Tudi mi tukaj na Jesenicah stanujoči Svečani obžalujemo in se sramujemo, da se v našem rojstnem kraju najdejo odpadniki, ki so zatajili svojo kri in svoje slovenske brate ter pristopili k nemškim liberalnim hlačanom, kakor smo brali v 3. številki „Mira“ o učitelju Janezu Fajniku in o Fl. Paku, p. d. Rupraču. To je tem bolj grdo za oba, ker sta od Tobeitza neodvisna. Do zdaj so bile Sveče na dobrem glasu zastran domovinske ljubezni; če pojde pa tako naprej, bodo še v slab sloves prišle! Kdor ne ljubi svoje domovine in ne spoštuje svojih starišev in svoje materne besede, takega človeka mi nič ne obračamo. Zato pa vas prosimo, ljubi naši Sveški rojaki, ne poslušajte takih ljudij, katerim je nemška gospóda bolj pri sreči, kakor pa verni slovenski kmet.

Iz Smolnika na Štajerskem. (Svojim sosedom Korošcem.) V uvodnem članku Vašega cenjenega lista št. 5 pod naslovom „Naše občine, njih tajniki in naši učitelji“ čital sem, kar me je močno presenetilo, da se tudi naši sosedje Korošci zanimajo za slovensko uradovanje, kar je čisto naravno. Kdo nas more siliti uradovati v jeziku, kterega nismo popolnoma zmožni? Višji uradni krogi so že sprevideali, da je za nas Slovence celó potrebno slovensko uradovanje, ker vidijo, da imajo taki župani svoja uradna pisma v lepšem redu, kakor drugi, kateri se z zveličavno nemščino silijo. Temu v dokaz nam je gospod Gašper Lamprecht, župan in kmet v Kumenu, kterega pisma (seveda slovenska) je tajnik c. k. okrajnega glavarstva v Mariboru drugim županom oziroma njih tajnikom razprte kazal rekoč: „Glejte! Trd Slovenec je, pa kako ima svoja pisma v redu!“ Na izhodni strani Pohorja je omenjeni gospod Lamprecht prvi blago reč sprožil, da je dal v uradu slovenskemu jeziku prvo mesto, izbacnil nemščino in tajnika, nemčurskega nadučitelja, nadomestil z vrlim domačinom Janezom L., kateri sedaj kakor strokovnjak za tri občine piše, namreč: Kumen, Činžat in Smolnik. Za nas so domači ljudje in domač kruh. Z veseljem srcem zakličemo mi Pohorjanci vrlim Šmihelčanom in Globasničanom: „Živio!“ in upamo, da se bo v kratkem več županov sebi v korist s slovenskim uradovanjem oglasilo. Pogumno naprej!

Iz Braslovč. (Kranjska kmetijska družba. — Nemškutarska olik. — Naša pevci.) Naše bralno društvo je na predlog g. Prislana pristopilo kot ud h kranjski kmetijski družbi, in tega se nam ni treba kesati, kajti zdaj smo vsi udje bralnega društva deležni koristij slavne kmetijske družbe kranjske. Že desetim iz nas je poslala deteljnega semena, ki je brez predenca. Tudi nam pošilja izvrstno uradovani list „Kmetovalec“. Kedar bomo potrebovali sadnih divjakov, obrnili se bomo zaupljivo do družbe. Priporočamo vsem slovenskim kmetovalcem, naj pristopijo h kranjski kmetijski družbi, da bomo Slovenci vsaj v tej reči „zedinjeni“. Nič prej ne bo bolje za Slovence, dokler se vsi ne poprimemo gesla „svoji k svojim“. Tega sem se nedavno tudi v Celju prepričal. V neko veliko prodajalnico je stopil nek hribovski kmetič. Eden trgovskih pomočnikov pa mu je stopil za hrbet, se mu pačil, ga oponašal in mu zijala kazal. Drugi pomočniki pa so se posmehovali in rogali. Kaj tacega pri nas še najporednejši paglavci ne storijo. Ko sem zvedel, da je gospodar te prodajalnice hud nemškutar in njegovi pomočniki ravno taki, sklenil sem za trdno, da bom z naprej le pri slovenskih trgovcih kupoval. Ko bi vsi tako storili, bi se nemškutarjem njih luža kmalu posušila, kakor po letu žabam. — Naš pridni organist g. Suštersič je 12 domačih fantov tako izuril v petju, da nam srca kar kviško vzdigujejo, kedar v cerkvi zapojejo. Živio!

Od sv. Križa pri Ajdovščini. (Smrtna kosa.) Dnó 6. marca so v tukajšnjem samostanu umrli č. g. kapucin P. Angelik Neubauer, rojeni v Št. Ilnu na slovenskem Štajerskem. Pogreba se je udeležilo mnogo ljudstva ter precej mnihov in drugih duhovnikov. Pokojnega gospoda, ki so do-

živeli 71 let, je vse ljudstvo ljubilo in spoštovalo, že na zemlji so jih za svetnika imeli. Naj jim bo zemljica lahka!

Deželni zbor koroški.

23. seja. Za deželnega odbornika namesto dr. Ublna se izvoli baron Aichelburg-Labio. — Učiteljski vdovi Miče Podkloštrum se dovoli 50 gld. letne pokojnine. — Odbijejo se prošnje učiteljev v Celovcu, Beljaku in Bleibergu za zboljšanje plač. — Gospodarski odsek predlaga, naj se železnica iz Podkloštra v St. Mohor s tem podpira, da dežela kupi za 100.000 gld. delnic. Dr. Luggin pa predlaga, naj deželni odbor prej poizveduje, koliko bo železnica sploh stala in kje se bo denar dobil, ki ga hoče dežela za podporo dati. Po daljšem razgovoru se sprejme Lugginov predlog. — Za preložitvev klanca Podlanika v Lesni dolini bo dala dežela nekaj podpore.

24. seja. Za ravnanje hudournika v Apriach se dovoli 10.590 gld. — Daljši razgovor se vname zaradi nove bolnišnice. Dr. Prettner pravi, da se bo zazidalo do 700.000 gld., dežela se bo preveč zadolžila, stara bolnišnica bi bila še dobra. Vsi drugi governiki pravijo, da je potrebna. Sklene se, deželni odbor naj jeseni predloži proračun. — Prošnja Celovca za podporo za mestno gledišče se odbije. — Za Dravski most pri Lipici se dovoli 35.000 gld., ako bodo tudi občine in zasebniki toliko dali. Postava o tem pa se bo še le jeseni sklenila.

25. seja. Za zemljemerce se dovoli 9600 gld. — Sklene se ravnanje Čajne; v ta namen bo dala dežela 19.800 gld., brežani 13.200, država pa 33.000 gld. — Ravnanje Bele in hudournikov v Kanalski dolini se priporoči vladi, ker dežela ne zmore več toliko stroškov za vodne stavbe. — Za zidanje meščanske dekliške šole v Beljaku se dovoli 20.000 gld. — Prošnja Celovškega mesta za 9300 gld. podpore za zidanje konjušnice se odkloni, ker je dvomljivo, ali bo kosarna toliko nesla, kolikor bo stala.

26. seja. Sprejme se dostavek k poselskemu redu, da se vpeljejo listki za „likof“, kateri se pred šmihelico ne sme ne dajati, ne jemati. — Da se ravnanje Zile dokonča, bo treba še 64.468 gld. Letos se vzame v proračun 31.000. — Občini Trbiž se dovoli 400 gld. za jezove. — Mestu Celovcu se dovoli, da prodá nekaj hiš, ki so mestna lastnina. — Sprejme se predlog stavbenega odseka, da se bo pregledala reka Labudnica od St. Andraža do Kolnice, ali bi se dala uravnati. — Za deželni kulturni zaklad se dovoli 17.316 gld.

27. (zadnja) seja. Sprejme se deželni proračun. Denarja bo za l. 1892. treba 1.062.104 gld. Imajo ga 222.504 gld. Toraj primanjkuje 839.600 gld. Ta primanjkljaj se bo dobil: a) 20% doklade na dac od vina, mošta in mesa 36.533 gld., b) 45½% doklade na vse neposredne davke 682.500 gld., c) doklade na žganje 121.000 gld. — Zastran Humberskega klanca se sklene, naj deželni odbor vlado naprosi, da se bo še letos delati začelo, in sicer pojde nova cesta od mosta proti Vrstni vesi. — Zatem sledijo sklepni govori in zborovanje se konča s hoch- in slava-klici na cesarja.

Glasovi nasprotnikov.

„Ven z nemirneži!“

Tako kličejo „Freie Stimmen“ št. 43. v uvodnem članku, ki je prav z robotim polenom pisan. Tisti „nemirneži“ so vsi koroški Slovenci, ki so toliko predrzni, da prosijo za slovenske otroke slovenskih šol. Kam bodo nas domačine pogнали, tega miroljubni (??) velikonemški člankar ne pové naravnost, pa vendar je to misli, da Slovenci na Koroškem nemamo domovinske pravice. On namreč piše: „Slovenci naj bodo veseli, da smejo v „svoji“ deželi, na Kranjskem, vsakovrstne burke uganjati in naj ne hodijo na Koroško dražiti in nemir delati.“ Po tem takem so Slovenci le na Kranjskem doma, v drugih deželah nemajo nobene pravice? Zemlja, ki so jo skozi stoletja obdelovali, ni njih lastnina, ako stoji posestvo na Koroškem ali Štajerskem, temveč imajo vsaki čas pravico, Slovenca iz njegove hiše in domačije pregnati?

Kaj pa je tisti „nemir“, kterega Slovenci delajo? Ali ljudi koljejo, ali pretepe delajo, ali po noči kričijo in ljudi iz spanja budiijo, ali kaj? Nič hudega ne delajo, ampak le za slovenske šole prosijo, kakor imajo Nemci nemške, Lahi laške, Francozi francoske itd. Pa že to je na Koroškem strašna pregreha, če kdo za to prosi, kar mu cesarske postave obetajo, za svojo pravico! Člankar je najbrž kak nemškutar iz Prevalj ali Guštanja, kar sklepamo iz tega, ker mu je občina Tolsti Vrh tako na poti. Ker so ti ljudje prosili za slovensko šolo, so v očeh tega človeka že panslavisti in izdajalci cesarja

in države, zato jim svetuje, naj si napravijo rusko vseučilišče. Tako daleč tedaj sega ošabnost, predrznost in krivičnost koroških nemških prenapetnežev, da čisto slovenska občina ne bi smela prositi za slovensko šolo, in če to stori, naj bi vse prebivalce kot veleizdajalce zaprli ali pa kar spodili. Le to je vprašanje, kdo bo potem za nemško gospodo delal in davke plačeval. Člankar pravi, da hoče občina Tolstivrh šolo v Guštanju posloveniti, čeravno so slovenski otroci le iz milosti v to šolo sprejeti. To ga tako jezi, da kliče: „Ven z njimi!“ Hujska namreč tržane, da naj bi ne jemali slovenskih otrok iz okolice v svojo šolo, to pa za kaznen, ker se njih stariši podpisujejo za slovensko šolo! Kar se nas, to je slovenske narodne stranke, tiče, mi ne bomo nikoli obžalovali, če se kmetom okoli Guštanja zabrani pot v nemško tržko šolo, kjer se ne morejo dosti kaj naučiti, ker ne zastopijo nemškega učitelja. Če že mora občina Tolsti Vrh blizu Guštanja kje šolo imeti, naj si jo sama napravi, kakor je zdaj storila občina Bela pri Železni Kaplji, pa slovensko šolo, ne nemške. Srditemu člankarju moramo pa vendar povedati, da občina Tolsti Vrh, kar je nam znano, ni prosila za to, naj bo šola v Guštanju slovenska, prosila je to le za šole v Kotljah in Černečah. On se tedaj vojskuje s strahom, kterega si je sam naredil. Člankar pogreva tudi nekatere stare čenče in pregovore, s kterimi se ponemčevanje na Koroškem navadno zagovarja. Tako pravi, da koroški kmet na Kranjsko nič ne prodá, ampak sadje Švabom, živino pa Bavarcem, Gornjavstrijcem in Švicarjem; zato mora koroški kmet nemško znati. Dokazuje nam je člankar dolžen ostal; zato mu tudi mi brez njih odgovorimo: Sadja Korošci nemajo veliko na prodaj, in če bi ga še enkrat toliko pridelali, bilo bi bolje, ko bi doma mošt iz njega prešali in namesto žganja pili. Potem bi jim tisti denar v žepu ostal, kar ga zdaj za žganje izdajo, in bi bili bolj močni in zdravi. Živino prodajajo naši koroški Slovenci večidel na velikih sejnih v Železni Kaplji, Šmihelu, Pliberku, Velikovecu, Celovcu, na Vrbi, v Borovljah itd. Na teh sejnih se večidel slovensko govori, toraj ne more biti toliko Nemcev med kupci! Tudi Kranjci in Spodnji Štajerci pridejo našo živino kupovat, in to ne samo mesarji, ampak tudi kmetje. To je že stara pa lažnjiva baharija, če se Nemci zmirom hvalijo, da Slovenec od njih milosti živi. Z večjo pravico bi mi lahko rekli, da na primer trgovci v Pliberku in v Velikovecu, tržani v Železni Kaplji bi ne mogli živeti, če bi ne bilo slovenskih kmetov v okolici, ki kupujejo njih kramo in njih žganje in njih obrtno izdelke. Tudi v Celovcu bi trgovci tenko predli in redko jedli, ko bi ne bilo slovenskega kmeta. Prosimo toraj, zlahtna gospoda nemškutarska in nemška, le nekaj bolj ponižno, bolj ponižno, sicer bi znala tudi Slovincem struna potrpljenja pokniti in bi si oskrbeli slovenskih trgovcev, namesto da Vašim denar nosijo! Ne očitajte nam pa potem, da smo nestrpljivi; Vi nas učite, kako naj bode človek predrzen in mi se bomo potrudili, da Vas v tem posnemamo. Kakor Vi nam, tako mi Vam! Klin s klinom!

Politični pregled.

V štajerskem deželnem zboru so liberalni Nemci spet pokazali, da se niso še nič poboljšali ter bodo nasproti Slovincem zmirom krivični. Sklenili so resolucijo, da naj deželni šolski svet na spodnjem Štajerskem več nemščine v šole stlači. Slovenski poslanci so živo ugovarjali. Zanimivo je, kako „Tagespost“ ponemčevanje zagovarja. Ona pravi: Slovenci se morajo nemško učiti, da moremo mi Nemci med njimi službe dobiti in kupčije delati, kajti Nemec se slovenščine težko nauči. To je enkrat odkritosrčna beseda; „Mir“ je trdil, da se mi nemščine ne učimo za nas, ampak za Nemce: če mi nekaj nemščine znamo, še le potem zamorejo k nam pošiljati svoje nemške sinove za uradnike, učitelje, kramarje itd., tako da beli kruh le njim ostane, Slovenec naj bi pa s črnim zadovoljen bil in kopal in oral in vsa težka dela opravljaj. — Slovenski poslanec dr. Dečko je bil tudi hud, zakaj so pri savinjski železnici, ki gre skozi same slovenske kraje, samo nemške napise naredili. Nemška gospoda v Gradcu visoko leta in svoj nos kviško viha, pa zna še nizko pasti. Tudi deželnemu glavarju jo je dal Dečko pod nos. Tisti je namreč Savinječanom rekel, naj menj pijejo in več delajo. Dr. Dečko je pa po resnici rekel, da je malo krajev, kjer bi bili ljudje tako pridni in trezni, kakor v Savinjski dolini, zato pa tudi še dobro gospodarijo. — Deželni zbor v Lincu je sprejel predlog, da se ima deželni šolski svet drugače sestaviti. Katoliška cerkev bo dobila več upliva. Tudi na Tirolskem se je postava v tem smislu predelala. Vlada nič ni nasprotovala, ker misli menda s to drobtinico potolažiti nemške konservativce, da ne bodo preglasno vpili po verski šoli. — Isti Lahi hočejo bolj strogo nadzorovanje hrvaških šolskih

knjig. Nam se zdi, da bi bili naši Lahi bolj potrebni strožjega nadzorovanja, da bi se irredentovska kopriva ne zarastla preveč po naših morskimi bregovih.

Sicer pa celi svet zdaj govori samo o anarhistih ali prekucuhih. V Madridu sta dva hotela državni zbor v zrak razstreliti, pa so ju pri delu prijeli. V Anžeru na Francoskem so anarhisti eno hišo z dinamitom razstrelili; en policijski agent je bil ranjen. V mestu Nansi so škof pridigali o socialnem vprašanju. Pa anarhisti so mu začeli ugovarjati in kričati; nastal je tepež, pri kterem je bilo pet ranjenih. Daleč je prišla „krščanska“ Evropa! — V Argentini (Amerika) so zasledili zaroto in 40 častnikov zaprli. — V Afriki je zamorski kralj Dahomejcev napadel Francoze.

Gospodarske stvari.

Koroška kmetijska družba

je imela lani 68.919 gld. 92 kr. dohodkov in 67.795 gld. 46 kr. stroškov, tako da je ostalo v blagajnici 1134 gld. 46 kr. Za govedorejo se je obrnilo 6707 gld. 50 kr., za zboljšanje zemljišč 2163 goldinarjev 19 kr., za sadjarstvo 1590 gld., za drobnico (ovce) 671 gld. 68 kr., za ribištvo 90 gld. Plače uradnikov in služabnikov (tajnik, vrtnarji itd.) znašajo 2226 gld. Za kmetijsko šolo se je izdalo 3926 gld. 72 kr., za podkovsko šolo 2006 gld. 68 kr., za gospodinjstvo šolo 4749 gld. 22 kr., za drevesnice 5543 gld. 71 kr.), za družbini list 1482 gld. 93 kr., za shrambo (magazin) 8149 gld. Družba šteje 15 častnih, 10 dopisovalnih, 2286 pravih udov ter 43 podružnic.

Podružnice na slovenskih tleh štejejo udov: 1. Dravograd 32 (načelnik Domaingo); 2. Žrelec 47 (nač. A. Čare); 3. Železna Kaplja 38 (nač. Morocutti); 4. Spodnja Zila 39 (nač. Fil Kreuth); 5. Grabštanj 28 (načelnik je bil rajni vitez Gutmannsthal); 6. Grebinj 20 (nač. V. Plešivčnik); 7. zgornja Podjunska dolina 21 (nač. P. Vertot v Doberlivesi); 8. spodnja Podjunska dolina 40 (nač. vit. Metnitz); 9. Mežiška dolina 32 (nač. Fr. Lečnik); 10. Blatograd 48 (nač. Čemernik); 11. zgornja Rožna dolina 35 (nač. Mösslacher v Dulah); 12. spodnja Rožna dolina 39 (nač. Štef. Krasnik v Svetni vesi); 13. Vetrinje 36 (nač. Jan. Kuzej); 14. Velikovec 45 (nač. Nagele). Kar je nam znano, sta izmed teh 14 načelnikov samo dva slovensko-narodna; zdi se toraj, da te vrste kmetovalci niso posebno priljubljeni pri družbi. Za povzdigo živinoreje so se delile premije, in sicer 92 konjem po 1 do 6 cekinov, 30 konjem svetinje (medalije), na 31 krajih pa se je izplačalo posestnikom 356 bikov 5100 gld. v premijah. Kar se je v celi deželi lani priredilo svinjskega mesa in masti, se ceni na 3.240.000 gld.

Pridelalo se je lani na Koroškem: ovs 618.563 hektolitrov, rži ozimne 341.839, rži poletne 123.805, pšenice ozimne 144.828, pšenice poletne 63.792, sirka (turšice) 197.913, ječmena 178.114, prosa 35.382, fižola 30.706, boba 10.154, graha in leče 5759 hektolitrov. Krompirja (repice, podzemeljskih hrušek) 579.797 meterskih centov, zeljnatih glav 73.800, sena 1.878.410 meterskih centov, mošta 37.852 hektolitrov, žganja 241, vina 134 hektolitrov, strdi (medu) 2542 meterskih centov, deteljne krme 625.749 meterskih centov, deteljnega semena 3163 meterskih centov, volne 2350 kil, mleka 1.262.500 hektolitrov.

Novičar.

Na Koroškem. Na Beljaški gimnaziji je do 8. maja razpisana profesorska služba za klasične jezike. Prošnje na deželni šolski svet. — Deželna sodnija v Celovcu je do 1. maja razpisala službo kancelista. — Posojilnica v Dravogradu je imela lani 61.625 gld. prometa in 317 zadruženikov. — Na Brnci je vlak povozil hlapca Golobiča. — Hišo za revne bodo priskrbeli v Ukvah.

Na Kranjskem. Za nunsko šolo v Loki so dali svitli cesar 1000 gld. — Most čez Savo se bo zidal pri Smledniku. — Pravila za hranilnico v Kranju so potrjena. — Sv. misijon so imeli na Vačah. — V Ljubljani so štiri postopači 15 letno kmečko deklico v hosto zvalili in ji tam vzeli denar in prstane. Tički so pa že pod ključem. — Pogorel je Pogačar v Vrbi. — V Savi pri Mengšu je utonil Črne iz Zadobrove. — V Vodeščah pri Radovljici je utonila 3letna deklica. — Sv. misijon so imeli v Predvoru. — „Pomladni glasi II.“ se imenuje zabavna knjižica, ki so jo spisali in izdali Ljubljanski bogoslovci. Primerna je za darilo pridnim šolarjem. Dobi se v katoliški bukvarni za 20 kr. — Novo deželno gledališče v Ljubljani se bo letos dozidalo in stalo 274.000 gld. Kakor v deželnem zboru, imela bo pa tudi pri gledališču peščica Nemcev in nemškutarjev prvo in odločilno besedo,

h kateri jim žalibog pomagajo nekteri slovenski poslanci sami, ki se bojijo napraviti slovenski napis na gledališče le zavoljo tega, da bi se Nemcem ne zamerili. O nesrečna popustljivost! In to vse godi se v beli Ljubljani, v središču Slovenije?! Pojte! Pojte!

Na Štajerskem. V Teharjih pri Celju so pri občinskih volitvah nemškutarji zmagali. To je čudno za ta kraj! — Umrli je sloveči sadjerejec Miha Bizjak v Teharjih. Bil je zvest Slovenec. — Čitalnica v Reichenburgu si je priskrbela godbo. — Pri tiskarju Drag. Hribarju v Celju je prišla na svetlo knjiga „Obrtno knjigovodstvo“. Spisal jo je dr. Romih. Priporočamo jo posebno mladim rokodelskim mojstrom. — Tat se je oglašil pri g. kaplanu v Brežicah, pa so ga še o pravem času za škrije prijeli. — Sv. misijon so imeli v Selnici pri Mariboru. — Utonil je delavec Kržišnik pri Trbovljah.

Na Primorskem. V Trstu so zidariji vendar spet delati začeli. Menda so mojstri nekaj plače primaknili. — V Istri so ljudje žalostni, ker je ob službo djan njih poslanec in zvesti rodoljub prof. Spinčič. Za zdaj bo še ložej vse svoje moči obrnil v blagor svojih zapuščenih in preganjanih rojakov.

Duhovniške zadeve v Krškej škofiji.

Milostljivi g. knezoškof odpotuje dné 19. t. m. v Rim, odkoder se vrnejo koncem tega meseca v Celovec. — Preč. g. Franc Viconik, prošt in dekan v Doberlivesi, so na smrt zboleli; dekanij-ska opravila oskrbuje vel. č. g. Mat. Šervicelj, kn. škof. konzist. svetovalec in komendator na Rebrci. — Premeščeni so č. g. kaplani: Václav Valeš iz Guštanja za provizorja v Šteben na Zili; Ant. Konečny iz Sokolovega v Šmarje pri Wolf-sbergu in Theod. Stufka iz Šmarja na Sokolovo.

Milostljivi gosp. knezoškof bodo meseca maja sledeče fare obiskovali in sv. birno delili: 3. maja v Ovbrah, 4. maja v Krčanjah, 5. maja na Rudi, 6. v Št. Andražu, 7. pri sv. Jederti pri Wolf-sbergu, 8. v Šmarjeti, 9. v Rojah, 10. v Šmartnem (Gränitzthal), 11. v Guštanju, 14. v Glodnici, 15. v Nemškem Grebinju, 16. v Piswegu, 18. Podkrnosom, 19. na Dholici, 21. v Lipi nad Vrbo, 22. v Ško-fičah, 28. v Št. Petru pri Grabštanju in 29. maja v Bilčovsu.

Zahvala.

Toliko pogleda nam „Mirovi“ računi že dopustijo, da vidimo, da je list na trdne noge postavljen, ter da mu povečanje ni škodovalo, ampak le koristilo. Za to smo pa zahvalo dolžni v prvi vrsti onim požrtovalnim rodoljubom, ki so nas z denarnimi darili podprli in tako storiti tudi za naprej obljubili; v drugi vrsti onim rodoljubom, ki so nas okrepili, pristopivši kot novi naročniki; ne smemo pa pozabiti tudi starih naših prijateljev, ki nam pridno dopisujejo in se trudijo s pobiranjem naročnine v svojih soseskah. Vsem tem dobrotnikom našega lista naj bo na tem mestu izrečena naša najtoplejša zahvala.

Lastništvo „Mira“.

Loterijske srečke od 9. aprila.

Gradec	46	1	86	39	20
Dunaj	1	52	90	51	11

Tržne cene v Celovcu.

Ime blaga	na birne		na hektolitru	
	gld.	kr.	gld.	kr.
pšenica	6	80	8	50
rž	5	90	7	30
ječmen	4	50	5	60
oves	2	40	3	—
hejda	5	—	6	60
turšica (sirk)	3	90	5	—
pšeno	6	80	8	50
fižol	—	—	—	—
repica (krompir)	1	30	2	10
deteljno seme	—	—	—	—

Sladko seno je po 2 gld. 60 kr. do 2 gld. 90 kr., kisle 1 gld. 40 kr. do 2 gld. 20 kr., slama po 1 gld. 70 kr. meterski cent (100 kil). Frišen speh je po 60 do 65 kr. kila, maslo in puter po 90 do 100 kr. — Pitane vole plačujejo mesarji po 33 do 35 gld. stari cent.

Vabilo

k občnemu zboru Savinjske doline v Žavcu v nedeljo dné 24. aprila 1862 ob 2. uri popoldne v občinski pisarni v Žavcu. Dnevni red: 1. Predlaganje računov za leto 1891. in volitev dveh pregledovalcev. 2. Volitev novega odbora. 3. Razni nasveti. Ako bi k prvem občnemu zboru Savinjske posojilnice ob 2. uri popoldne ne prišlo zadostno število družstvenikov se ob enim ob 3. uri popoldne na isti dan z istim dnevnim redom in v istih prostorih drugi občni zbor Savinjske posojilnice skliče, pri katerem je vsako število navzočih udov sklepno.

Načelnstvo.

Vsem svojim prejemalcem in znanim kmetovalcem po celem koroškem

naznanjam, da se bom dné 1. maja 1892 preselil iz dosedanje prodajalnice „pri sladkornem klobuku“ Burggasse št. 12

na stari trg šte. 19, četrta hiša od hranilnice, „pri zlatem vencu“.

Zahvalim se za dozdanjo zaupanje ter zagotavljam, da se bom vselej potrudil, postreči ljudem z dobrim in frišnim blagom po najnižjih cenah. Z odličnim spoštovanjem

FERDINAND MUSSI.

Tovarniško zalogo

nepremočljivih oblačil in storjenih pogrinjal (plaht) ima

Janez Tschernitz v Celovcu.

Dunajske ulice (Wienergasse).

Dalje priporoča svojo veliko zalogo raznega sukna in tkanin, toskina, peruvijena,

kakor tudi

prtenine (platna) in kotenine v raznih oblikah.

Prodaja vse na drobno in debelo po nizkih cenah.

K A V A

je letos dobro rodila in se daje boljši kup, kila po 145 kr. in više, kakor je sorta.

MOKA

iz parnega mlina delniške družbe v Pešti.

NATORNA VINA,

rudeča, bela, v sodih po 56 litrov in več, in prav posebno priporočam še moja tirolska vina po 24 gld. hektoliter.

Za pošteno, pristno blago se jamči.

Kupčija za tržaško blago, zabelo, moko in vino:

AMAND PROSEN

v Celovcu, kosarske ulice šte. 24.

➡ Kramarjem se daje blago nekaj ceneje. ➡

Stavbeni čas je tukaj!

Rihard Neumann

strešni krovec v Celovcu,

kosarske ulice št. 10,

se priporoča p. n. velečastitim cerkvenim predstojništvom vsa v to stroko spadajoča dela, kakor: kritje s škrlom ali opeko in poprave; nadalje popravlja in barva zvonike, pribija strelovode po najnovejši metodi, poslednja na premičnem stolčku.

➡ **Novi strešni krovi** kakor tudi **poprave** na njih se izvršijo dobro in po ceni. Za trpežnost se jamči ➡

Zvon, cerkveni,

12 centov težak, popolnem nepoškodovan in čistega glasú, leta 1857. vlit, je na prodaj do konca junija tega leta pri

predstojništvu mestne farne cerkve v Pliberku.

Osebe, ki prihajajo mnogo z ljudstvom v dotiko, morejo si brez truda zagotoviti

➡ **lep zaslužek,** ➡

ki se spreminja v stalen letni dohodek in se more uživati do smrti. Kapitala za to ni treba, pač pa mora dotičnik znati razločno slovenski pisati. — Občinski tajniki, gostilničarji, trgovci, cestarji, dacarji, občinski sluge in dimnikarji imajo posebno priložnost okoristiti se s tem zaslužkom. Pisma pošiljajo naj se pod šifro „J. Z. 31“ poste restante v Ljubljano.

V zalogi tiskarne družbe sv. Mohorja v Celovcu dobiti je v mali obliki molitev:

Tri božje čednosti,

kakor so jih slovenski verniki na Koroškem povsod moliti navajeni. — 100 iztisov velja 30 kr., po pošti prejetih 40 kr.

Tinktura za želodec,

ktero prireja **GABRIEL PICCOLI**, lekarnar „pri angelju“ v Ljubljani, Dunajska cesta, je mehko,

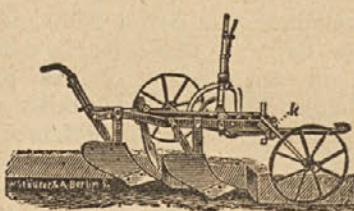

učinkujoče, delovanje prebavnih organov ureja, daje sredstvo, krepi želodec, ter pospešuje telesno odprtje. — Razpošilja jo izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zabojček z 12 steklenicami velja gld. 1.36, z 55 steklenicami, 5 kilogramov teže, velja gld. 5.26. Poštino plača naročnik. Po 15 kr. stekleničico razprodajajo lekarne v Celovcu Thurnwald in Egger, v Beljaku dr. Kumpf in Scholz, v Trbižu Siegel.

2000 kosov v delu.

Za najboljši uspeh jamči

tovarna **PH. MAYFARTH in dr.**

Normalni, patentirani, jekleni plug; mlatilnice na ročno gonjo ali pa na par; žitne čistilnice; slamorez-nice; meškalnice za krompir; oljarnice; peči s hranilnim ognjiščem za kuhinje in pranje.

PH. MAYFARTH in dr.

tovarna za stroje, poseben oddelek za vinarstvo in sadjarstvo, na Dunaju II/1, Taborstrasse 76.

Ceniki zastoj. — Zastopniki se sprejmo.

Ilen Jeglič,

trgovec in čebelar na Selu, pošta Lesce pri Bledu, priporoča slavnemu občinstvu in čebelarjem najzlahnejši med (strd), garantiran pitanec v škatljah po 5 kil, kila po 52 kr., ki se pošiljajo proti pošt-nemu povzetju. Dalje prodaja pravi, natorni brinjevec po 1 gld. 20 kr. liter, slivovko dve leti staro po 1 gld. liter, staro dolensko in hrvaško vino iz najbolj znamenitih krajev, liter po 22, 24 in 26 kr. v sodih. Na zahtevanje se pošljejo tudi uzorci.

Proč z navadno kavo, kupujte

Kneippovo sladno kavo,

ki jo izdeluje za Avstro-Ogersko po naročilu g. župnika **Seb. Kneippa** edino le tovarna

bratov Ölz v Bregencu

na Bodenskem jezeru.

Velečast. gosp. župnik **Kneipp** se je odločno izrekel zoper bobovo kavo, kakor jo zdaj v prodajalnicah kupujemo in uživamo. Tista je sad strupenega drevesa, ne daje telesu nobene moči, razburja le živce, ker je strupena, ter izvaja še druge jedi na pol prebavljene iz želodca.

Kneippova kava pa ima **veliko redilno moč**, pomiri živce in je dosti **boljši kup**. Komur bi se ta kava ne zdel dovolj okusna, naj jej pri-meša nekoliko

Ölzove kave,

in ne bo skoraj poznal razločka od navadne kave. Pil bo pa potem redilno, zdravo in ceno kavo. Kako se ta kava kuha, to se bere že v naših zavojih. Kdor kupuje, naj pazi, da dobi pravo blago, ki ga pozna na tem: zavoji so štiri vogliti in rudeči, bratov Ölz, varnostna marka, ponveca, podoba in podpis župnika Kneippa. Ölzova kava nosi naše ime in ponvo.

Dobi se v vseh boljših specerjskih prodajalnicah v Celovcu.

Bratje Ölz,

tovarna za Kneippovo sladno kavo v Bregencu.